

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osminka strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo „Slovenskega Doma“ v Ljubljani, Knafljeva ulica št. 5. I. nadstr. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo upravnštvu „Slov. Doma“ v Ljubljani.

Povest o velikem narodnem dobrotniku.

Umr! je mož!
Kdo tak je še med nami,
ki spi v prezgodni groba jami?
S. Gregorčič.

V ponedeljek zjutraj so na Vrhniki otožno zaječali cerkveni zvonovi, označujoč slovenskemu svetu tužno vest, da je prenehalo na veke biti najplemenitejše srce slovensko.

Ta dan so prestrigle Sojenice nit mladega življenja **Karlu Kotniku**, tovarnarju in graščaku na Vrdu.

Slovenska javnost ga je malo poznala. Dasi je bil obdarovan s posvetnimi dari, kakor morda malokdo na Slovenskem, vendar je živel skromno in tiho na svojem domovju, ne da bi kdaj stlil v javnost.

Njegovo življenje je bilo posvečeno delu.

V delu si je iskal zabavo, v delu je tudi našel tolažbo v življenskih križih in težavah.

Tako je stopal po življenja stezi neopažen, neznan, poznat samo onim, ki jim je v bedi z radodarno roko lajšal gorje.

A teh je bilo mnogo in vsi ti so dobro poznali njegovo zlato srce.

Zavratna bolezen je mladega moža priklenila ob postelj. Pojemati so mu jele sile in pešati. Začutil je, da ni več moči na svetu, ki bi mogla odvzeti od njega čašo gorjupe smrti.

Ko so mu jele stopati na hladno čelo smrtne srage, takrat se je še enkrat razvila pred njegovim duševnim očesom slika bedne slovenske domovine — »vsemu svetu nepoznane, od nikogar spoštovane«.

Zrl je v duhu, kako se krčijo slovenske meje, kako sega vedno smejeje po slovenski zemlji oholi tujec, kako Nemec in Italijan ropata slovensko dečo, da napravita iz nje moderne janičarje.

In takrat je v njegovem plemenitem sreču dozorel sklep žrtvovati vse svoje imetje za ono družbo, ki si je stavila za svoj edini cilj in namen braniti slovensko

zemljo pred tujimi navali in reševati našo edino nado — našo zlato mladino iz prešernih krempljev tujčevih.

Ko mu je skoro že blede smrt zrla v oko, v trenutku, ko se je njegov veliki duh že čutil prostega zemeljskih okov, je napisal svojo poslednjo voljo ter proglasil za svojega glavnega dediča »Družbo sv. Cirila in Metoda«.

Na veke so se zaprle njegove blage oči in njegov duh je splaval v nadzemjske višave . . .

Po slovenski domovini pa se je bliskoma razširila povest o velikem narodnem dobrotniku, kakršnega še ni rodila mati Slovenka.

In stotisoči, ki so strme slušali to povest o knežjem darilu v znesku pol milijona, so blagoslavljali spomin velikega dobrotnika.

Onim, ki jim je že klonil pogum, zroč v temno bodočnost naroda slovenskega, zaplale so v žilah nove moči, ko so uvideli, da je še v nas ono žarko božanstveno rodoljubje, ki je sposobno vseh, tudi največjih žrtev, rodoljubje, ki je tako silno in mogočno, da bi prestavljalo gore!

Prah velikega dobrotnika so položili v mater zemljo.

Kar ima vernih in vdanih sinov in hčera mati Slovenija, so stali v sredo, ako ne telesno, pa vsaj v duhu ob odprtem grobu na božji njivi sv. Antona na Vrdu, da izkažejo zadnjo čast možu, čigar zadnja misel je bila, ko se je poslavljal za vekov veke iz doline solzá, da osreči bedni narod svoj.

Karol Kotnik je umrl, telesni njegov prah je vzela va-se mati zemlja — črna prst.

Toda njegov spomin bo vsikdar ostal svetel kot kristal in bo živel od roda do roda in ne bo izginil, dokler ne leže v jamo zadnji Slovenec!

Vsi mi bomo že zdavna prah in pepel, nihče na božjem svetu se ne bo nas več spominjal, a spomin na Karla Kotnika bo še svež in krepak in pozni rodovi slovenski, katerim bo morda takrat že sijalo

lepše in milejše solnce, bodo še vedno v globokem spoštovanju izgovarjali njegovo ime kot onega velikega dobrotnika, ki je dal prvi temelj za srečnejšo bodočnost slovensko s tem, da je dal svojemu narodu v roke sredstvo, s katerim si je lahko očeval svoj najdražji zaklad — nežno svojo mladino.

Nevenljiva slava in vekovečen spomin v Slovencih velikemu rodoljubu in plemenitemu dobrotniku

KARLU KOTNIKU!

Politični pregled.

Austrija.

Poslanska zbornica zopet zboruje. Naj prvo je rešila vladno predlogo glede novincev, sedaj pa razpravlja o proračunu. Baron Bienert je še vedno na krmilu in o kaki spremembi v ministrstvu ni ne duha ne sluha, čeprav se je lani »Slovanski Enoti«, ko je odnehala od obstrukcije, obljubilo, da bo dobila primerno zastopstvo v kabinetu. Da vlada ni izpolnila svojih obljub, so v prvi vrsti krivi Poljaki, ki so tudi to pot, kakor so že navajeni, pustili ostale Slované na cedilu ter potegnili z Nemci in Bienertom. So pač imeli tisti prav, ki so svarili Slované, naj ne verjamejo preveč sladkim besedam verolomnih Poljakov.

Hrvatska.

V petek so bile končane dopolnilne volitve v občinski svet v Zagrebu. Izpolniti je bilo 26 mest občinskih svetnikov. Pri volitvah je na vsi črti zmagala koalicijska, to je združene narodne stranke.

Koalicijska si je priborila 23 mandatov, ostale tri pa so obdržali Madžaroni. Ker je imela že prej tri zastopnike v občinskem svetu, šteje sedaj v tej korporaciji 26 mož in ima v njej tudi večino. Skoro gotovo je torej, da bo tudi novi župan vzet iz njenih vrst.

Hrvatski sabor (deželni zbor) se snide 18. t. m. Zboroval bo precej dolgo, ker ima rešiti nebroj važnih stvari, pred vsem pa proračun in volilno reformo.

Srbija.

Srbija je od lani tesno zvezana s Črnogoro. Ker pa je dala zavetje raznim črnogorskim beguncem, ki so v ostrem nprotstvu z črnogorsko vlado, je le-ta vedno vplivala na Srbijo, naj bi izgnala te begunce s srbskega ozemlja, češ, da sicer Črna gora odpove prijateljstvo belgradskim vladnim krogom. Srbija se je temu pritisku vdala ter je pred par dnevi izgnala vse črnogorske begunce. — Kralj Peter potuje 21. t. m. v Petrograd da poseti ruski carski dvor. Spremljala ga bosta ministra Pašić in dr. Milovanović.

Črna gora.

V torek je priplulo v črnogorsko luko Bar avstrijsko vojno brodovje pod poveljstvom podadmirala Hauserja. Črnogorske oblasti so Avstrijce slovesno sprejele. V sredo je odšel podadmiral Hauser v spremstvu 20 častnikov na Cetinje, da v imenu cesarja čestita knezu Nikoli k petdesetletnici njegovega vladanja. V četrtek je knez sprejel admirala Hauserja v svečani avdijenci ter pri tej priliki daroval 200.000 finih črnogorskih cigaret mornarjem na avstrijskih ladjah.

Bolgarska.

Bolgarski kralj Ferdinand in kraljica Eleonora sta se pretekli teden napotila v Petrograd, da obiščeta ruski carski dvor. Ker sta jih spremljala ministrski predsednik dr. Malinov in minister zunanjih del Paprikov, se temu potovanju pripisuje velik političen pomen. In da je poset bolgarskega kralja v Petrogradu velevažen političen dogodek, dokazuje že to, da so na Dunaju in v Berlinu radi tega obiska prav slabe volje. In ne bilo bi se čuditi, ako je resnična vest, da sta pri tej priliki sklenili Bolgarska in Rusija pogodbo, da si bosta v slučaju vojne pomagali druga drugi z vso svojo armado.

Ali se bo na Balkanu izkuhala vojna?

Na turško-bolgarski meji se že dolgo nekaj plete, pretekli teden pa se je vnel pravecati boj med bolgarskimi in turškimi obmejnimi oddelki. V boj so posegli tudi topničarji, ki so več ur obstreljavali turške vrste. Grmenje topov se je slišalo do Plovdiva. Na turški strani je padlo več vojakov in častnikov, ki so jih na to prepeljali v Jendrenje. Borba se je končala po večdnevem trajanju na ukaz iz Carigrada in Sofije. Ta dogodek izpričuje, da vladajo med Turško in Bolgarsko skrajno napeterazmere in da je treba samo neznatnega povoda, da izbruhne krvava vojna.

To vedo tako v Sofiji, kakor v Carigradu, zato se na obeh straneh z vsemi silami pripravljajo na vojno. Zlasti se oborožuje Turčija. V Makedoniji, kjer se boje, da bodo najpreje izbruhnili nemiri,

je oborožena do pete. In da se še bolj zavaruje, je te dni poklicala par novih polkov iz Male Azije v Makedonijo...

Ako nas ne motijo vsa znamenja, bo nastal krvav ples doli na jugovzhodu, kakor hitro se bo jel topiti sneg na temenu očaka Balkana.

Kdo je pravi zastopnik ljudstva to je kmeta in delavca?

V seji, dne 31. januarja je v imenu naprednih poslancev predlagal gospod E. Gangl, naj se odpravijo poslanske dijete, ki znašajo vsako leto najmanj 50.000 K. In kaj je voditelj klerikalne stranke dr. Šusteršič na to rekel? — Da ni za odpravo dijet, zakaj brez dijet bi ne bilo prida poslancev, ne prida deželnih odbornikov in ne prida deželnega glavarja. — Volilee, sedaj pa sodi sam, kateri poslanci so boljši ljudski zastopniki, klerikalni ali napredni? — Napredni poslanci hočejo ljudstvo zastopati in tako davkoplačevalec na leto najmanj 50.000 kron prihraniti, klerikalni poslanci pa ljudstvo zastopajo samo za dobre mastne plače.

DOPISI.

Iz Pirnič. Ker se že v celi okolici v »Slov. Domu« piše, blagovolite, gospod urednik, tudi od nas sprejeti kratko poročilo, da bo svet vedel, da so tudi Pirnič na zemlji. Pri nas se je mežnarija popravljala, seveda brez vsakega zaslišanja nas faranov. Župnik je le nekaterim kimovcem rekel, da bo popravilo stalo okoli 1200 kron. Sedaj so pa stroški narasli na okoli 2400 kron. Kako pridemo mi posestniki do tega, da nam župnik take stroške napravlja? Če nas ni takrat spoznal za toliko vredne, da bi nas vprašal, kako se bodo stroški plačali, naj še sedaj sam vse poravnava. Mi ne plačamo nič, naj župnik sam plača, saj ima velike in mastne dohodke od fare, ali pa naj stavbeni mojster mežnarijo sam proda. — Smleški zvonik, ki je bil še popolnoma dober, samo župniku je bil prenizek, je dal tudi popraviti. Marsikatero reč smo morali dati zraven in sedaj moramo še plačevati 22 vinarjev od krone davka, in to samo za zvonik! Če bodo duhovniki tako delali, moramo vsi kmetje priti na kant.

Razgled po Slovenskem.

r Čujte, kmetje-davkoplačevalci! Slišali ste že pač, v kako obupnih denarnih razmerah se nahaja škof Anton Bonaventura. Smelo lahko trdimo, da ni več v Avstriji niti denarnega zavoda, niti posameznika, ki bi hotel dati škofu na posodo najmanjšo svotico denarja. Toda škofu ni nikdar dovolj denarja. Vedno ga potrebuje več, kakor da bi ga mož

res žrl. In ker ne dobi denarja več nikjer, se je spravil na klerikalne poslance ter jih pestil, naj mu oni izposlušajo posojilo od države. Te poslance ste volili vi kmetje, volili pa ste jih za to, da zastopajo vaše koristi in da se zavzemajo za vaše potrebe. A kaj so storili vaši poslanci dr. Šusteršič, dr. Krek, Žitnik, Gostinčar, Šuklje in kakor se že vsi drugi pišejo, ki imajo za vaše želje in potrebe vsikdar gluha ušesa? Šli so in so res okrog vlade tako dolgo moledovali, daso izposlovali škofu posojilo v znesku pol milijona kron in sicer proti samo 1% obrestim! Ali ni to vnebovpijoča krivica? Kmetu ne da država niti vinarja posojila, par kronic davka iztirjava z vso okrutnostjo, da, če treba, požene ubogega kmetiča izpod rodne strehe, če je treba dati podporo, vrže kmetski pari par bornih kronic, škofu pa daruje kar ogromno svoto — pol milijona. Tako gospodari država z denarjem, ki so ji ga s krvavimi žulji znosili skupaj davkoplačevalci! Tako zastopajo kmetske koristi od kmetov samih voljeni klerikalni poslanci! Ali ni vzpričo takim dogodkom, ki po svoji brezprimerni krivičnosti kriče do neba, bednemu kmetu obupati?!

r Obsojeni Nemci. Znano je še, kako so meseca septembra lanskega leta divjali na Zidanem mostu brežiški turnerji, ko so se vračali Sokoli iz Hrastnika. Takrat so Nemci tudi streljali, tako da so bili ljudje na kolodvoru v največji nevarnosti. Hčerka železniškega čuvaja je bila tudi v resnici zadeta, tako da nasledke dotične poškodbe še danes čuti. Takrat so nemški listi zagnali v svet, da so napadali in streljali Sokoli. Pretekli petek se je vršila pri okrajnem sodišču v Brežicah glavna razprava proti znanim nemškim razgrajčem. Obsojeni so bili: brivec Paidasch na 14 dni zapora, eden na 20 kron globe in zalagatelj Gössovega piva Bieber na 70 K globe. — Seveda se mora pomisliti, da so to »Nemci«.

r Štajerski deželni šolski svet je sklenil ustanoviti v slovenskem Hrastniku nemško enorazrednico in odobril, da se razupita šulvereinska dvorazrednica v Št. Lenartu razširi v trirazrednico.

r O imenovanju nadzornika J. Schmorantzerja glavnim učiteljem c. kr. učiteljskega v Mariboru, se je spet pokazala v jasni luči — nemška poštenost. Kako so razni nemški listi osivelega šolnika, ki je vedno vestno vršil svojega težavnega poklica dolžnosti, blatili in obrekovali! Očitati so mu celo, da je »windisch - klerikaler Hetzer...« Nemške učitelje naj se vpraša, kako je Schmorantzer postopal z njimi. — Sicer pa je Schmorantzer znan kot večak v risanju in ravno ta predmet mu bode prideljen na mariborskem učiteljskem, ki naj si gratulira, da dobi tako izborna moč. »Sloveniziral« menda z risanjem ne bode. Nemci naj bi bili raje molčali ob tem imenovanju, nego da so se ta-

ko grdo blamirali. Saj nimajo pri nas v svojih vrstah moža, ki bi bil sposoben za to mesto.

r Zakaj podpiramo domačo industrijo? Industrija se vedno bolj širi; vedno nove tovarne vstajajo tam, kjer pred leti še niso nič vedeli o njih. In s tovarnimi prihajajo delavci, rokodelci, obrtniki itd. Okoli vsake tovarne se počasi napravi cela delavska kolonija raste in se veča. Vsaka tovarna pomenja v normalnih razmerah izvir blagostanja za ono kolonijo. In delavstvo samo je interesirano na tem, da podjetje dobro prospeva. Čim bolj prospeva, tem več imajo od tega v prvi vrsti delavci in po delavcih drugi sloji. Če torej podpiramo domača podjetja, preprečimo s tem, da naš denar ne gre v tujino, temveč da ostane doma. Iz tega vzroka priporočamo tudi med drugimi Kolinsko tovarno za kavine primesi, ki je edino domače podjetje te vrste. Naš denar naj ostane doma in naj ne roma v nenasitno in ne-hvaležno tujino!

r Poljudno pravno knjižnico izdaja društvo »Pravnik« v Ljubljani. Sedaj je izšel 15. zvezek. Kakor njene prednice, tako tudi ta knjiga prinaša predpise, ki so važni vsakomur, namreč: I. Županstvom izročena sodna opravila v zapuščinskih in varstvenih stvareh. II. Javne dražbe zemljišč in premičnin, ki se vrše kaj pogosto pri nas. III. Odstotek za uboge pri javnih dražbah. — Poučna knjižica stane samo 40 h in se dobiva po knjigarlah. Isto društvo izda že meseca marca t. l. obširno knjigo »o nespornem sodstvu«, v kateri so vsi predpisi o notarstvu, o zapuščinskih in varstvenih stvareh, o denarju in drugih stvareh, ki se hranijo pri sodiščih ter sploh o vsem, kar je s tem v zvezi. Knjiga bo imela čez 600 strani ter bo veljala v platno vezana 7 K, predplačniki pa jo dobe za 5 K 26 h, če ta znesek pošljejo do 15. marca t. l. naravnost društvu »Pravnik« v Ljubljano.

r Za Ciril-Metodov obrambni sklad so se nadalje prijavili sledeči p. n. gg.: 576. Fran Matejčič, c. kr. dež. šolski svetnik v Trstu (plačal 200 K). 577. Prvi krožek magistratnih uradnikov: Jan Duffé, stavbni svetnik; Al. Ciuha, ravnatelj, in Dan. Šaplja, pristav (plačali 200 K). 578. Drugi krožek magistratnih uradnikov: Ivan Šešek, svetnik; Fran Trdina, knjigovodja, in Janko Rupnik, konceptni pristav (plačali 200 K). 579. Tržaški kvartet: dr. Irgolič, Mahkota, Prunk in Šink. 580. P. J. v Trstu. 581. Kmetiška posojilnica na Vrhniki (plačala 200 K). 582. Posojilnica v Žužemberku (plačala 200 K).

r Gostilničarska združna pivovarna. V torek, dne 2. marca se je vršila seja pripravljalnega odbora za ustanovitev gostilničarske združne pivovarne, ki je bila v marsikaterem oziru velevažna in odločilna. Nepobito dejstvo je, da je zanimanje za to akcijo vedno večje in da je

našemu gostilničarstvu ležeče na tem, da se na zdravi podlagi čim prej osamosvoji. Najboljši dokaz je pač, da je v ta namen kljub malenkostni agitaciji subskribiranih že okoli 140.000 K in da se vsled tega sme pričakovati, da se ta vsota, ko projekt dozori, podvoji in potroji. Jako zdrav pojav pa je tudi, da pri tej akciji hočejo postopati vodilni krogi previdno in da hočejo s pravo realizacijo pričeti šele tedaj, kadar je zadeva vsestransko in strokovnjaško prerešena. Zato stopi pripravljalni odbor z vsemi še prostimi pivovarnami v dogovor, si preskrbi glede vseh potrebne podatke in se končno odloči za ono, ki gostilničarstvu najbolj konvenira, eventualno si gostilničarstvo sezi da popolnoma novo pivovarno, odgovarjajočo našim razmeram. Nadaljna vodilna misel pri tem podjetju je, raje začeti z manjšim, toda dobičkanosnim podjetjem, kakor pa s prevelikim, zato pa pasivnim. Ta načela so se pri navedeni seji po vsestranskem prereševanju obvezno in določeno določila. Vsled tega se tudi za trdno pričakuje, da bodo i oni gostilničarji, ki dosedaj tej akciji iz gotovih vzrokov niso bili naklonjeni, se zanjo bolj zanimali in pred končno odločitvijo na tozadavnem shodu vseh kranjskih gostilničarjev v Ljubljani z zadovoljstvom lahko priznali, da tudi v tem oziru stopamo v boljšo bodočnost.

r Deželna zadruga izdelovalcev soda-viće na Kranjskem ima v ponedeljek, dne 7. marca dopoldne ob 10. v gostilni pri »Boltetu« na Rimski cesti št. 17 v Ljubljani združno skupščino.

r Na domačih tleh zaslužek domačim stavbenikom. Bliža se spomlad. Povsod po naših mestih, trgih in vaseh se bo marsikaj zidalo, ta bo postavil novo poslopje, drugi bo kaj popravil ali prezidal . . . Z lastavicami vred prišli bodo zopet v deželo italijanski stavbeniki in pripeljali seboj italijanskih delavcev. Ako bi ne bilo domačih ljudi te stroke, bi nič ne ugovarjali, dase zaslužek naklanja tujcem in največ inozemcem, toda resnica je, da imamo dovolj velikih in malih stavbenikov na Kranjskem in na Primorskem. Kar znajo Italijani, to znajo in še več in bolje domačini, naj se torej zaslužek daje tem.

r Zaprli so v Trstu 48letnega čevljarja Josipa Umeka iz Ljubljane, zdaj stanujočega v Trstu, ker je pretepal svojo ženo. Divjaški mož je že pred kakimi osmimi leti izbil svoji ženi oko in zdaj ji je grozil, da ji izbijše še drugo.

r Semenj v Ljubljani. Dne 2. marca je bilo na tedenski semenj prignanih 986 konj in volov, 234 krav in telet, skupaj 1220 glav. Kupčija je bila pri konjih prav dobra, pri goveji živini pa dobra.

Dolenjski novičar.

Iz Krmelja pri Št. Janžu.

d Zadnje novice v »Slovenskem Domu« so zopet napravile nemir v Avgijevelem hlevu krmeljskem. Vsaka številka »Slov. Doma« prinese kaj zanimivega iz Krmelja in krmeljska gospoda, na čelu ji g. eks-paša Flatschat, vsakokrat izvohajo drugega pisca krmeljskih novic. Takoj od začetka se je skopala ta krmeljska gospoda na g. jurista Kodra in narodnega trgovca g. Levičarja. Obadva sta se tudi opravičila v »Slov. Domu«, da ona dva nista dopisnika, Kaj sedaj početi? Gospod jurist Koder je odšel iz Krmelja, a gospod Levičar po mnenju Flatschata ni zmožen, da bi kaj skupaj spravil. Treba je torej zopet znova vohati po dopiscu. In res! Kakor smo zvedeli od gotove strani, pričeli so sumiti g. uradnika na postaji, g.P., In zakaj? Odgovor je prav lahek. Radi tega, ker je g. P. skozi in skozi naroden gospod, ki se ne pajdaši in ne »heila« s to nemčursko bando, kakor pa postajni uradnik B., katerega je vse polno v kantini. Zato pa je gospod P. priljubljen povsod, med tem, ko ima g. B. edino zaslombo le še pri Flatschatu in v »werku«, z vsemi drugimi krogi na okrog je baje v prepirih, razun par oseb, ki so njegovega kalibra. Da, dobro vemo, da Vam ni ljubo gospoda krmeljska, ker vsaka številka »Slov. Doma« razkrinka vsako Vaše početje — ne smete pa ljudi soditi po krivici za dopisnike. Da bodete pa še za naprej radovednost pasli, Vam ostanem še taje dopisnik, gospodu Pipanu pa slav. uredništvo »Slov. Doma« kaj lahko potrdi, da ni v nobeni zvezi z dopisi iz Krmelja. (Potrjujemo! — Uredništvo.)

d Premogokopu baje poje že zadnja ura. Ves prejšnji teden je bilo vse polno gospodov z Dunaja, ki so kupovali »Werk«, pa menda g. Gmeyer ni našel kupea. Pa ga tudi ne bo, ker njegovi mlini tako počasi in tako malo meljejo, da še za plačo delavcev komaj nameljejo. Pričeli so delavskim ženam deliti ali meriti premog za kuho na kile. Kaj zanimivo je gledati, ko romajo delavke z pehari, piškri in predpasniki po premog, da si zamorejo skuhati skromno kosilce. Nekatere pa že hodijo nabirat suhljad v gozd. Pač že blizu je zadnja ura. Sedaj naj pokaže g. Gmeyer svojo spretnost, pa mislimo, da obadva, g. ravnatelj in Gmayner in g. inženjer ne bosta rešila več njihov »verke« pred polomom.

d Vojaški komando. Človek bi skoro dvomil, da za delavstvo kdaj napoči dan, ko se bo z njim ravnalo, kakor se spodobi. Dočim je že g. Flatschat pokazal čudne nazore, menda tudi novodošli gospod inženjer noče zaostati. Sklenil je gotovo vpejljati disciplino po vojaškem kopitu, da bi mu delavci parirali kakor na vojaški ko-

Razširjajte „Slovenski Dom“!

mando: »Habt acht« ters svetilko ob nogi čakali na nadaljna povelja. A se ni obeslo; ker kar ne gre, pa ne gre! Na slehernem vinarju, ki ga dobi bedni delavec, vise potne srage, krvavi žulji. Dokler ne bo ubogo delavstvo vsaj za pot svojega obraza primerno plačano, ni upati, da bi ga bilo volja igrati se vojake.

d Napredni Št. Janž. V Št. Janžu se je začelo veselo gibanje. Ustanovil se je odsek mokronoškega »Sokola« in požarna bramba. Gospodu župniku to seveda ni nič po volji. Enemu izmed »Sokolov« je rekel, hoteč se ponorčevati iz njih: »No, no, kaj pa boste »Sokoli« napravili in kje boste telovadili?« Pa mu ni ostal dolžan odgovora, ampak ga zavrnil: »Več bomo napravili, kot Vi. Mar boste Vi kaj napravili s tistim par Marijinim devicam, ali s čuki, ki jih nič nimate?« Vrli in napredni župan, gosp. Ivan Prijatelj, je odstopil »Sokolu« primerno, prostorno sobo, za kar so mu vsi iskreno hvaležni. Telovadec je 27, članov pa nad 45. Naj bo to drugim občinam, kjer še vse spi pod farovško vlado, v spodbudo. Tudi Ciril-Methodova podružnica se je bila osnovala. Pobiralo se je v ta namen denarne zneske. Sedaj pa je, kakor bi bilo vse na enkrat zaspalo, tako da nekateri povprašujejo to in ono. Naprej vendar za Ciril-Methodovo družbo, ki se jo hoče v zadnjem času uničiti, da ne bo osnutek mrtvo rojeno dete, začetek s koncem!

d Nerodnosti s krmeljsko pošto. Taka kega komunizma bržkone ni nikjer kakor v Krmelju. Čudno, kako da se je tako lepo sporazumelo železniško in poštno ravnateljstvo in uteknilo dva urada v en lokal. Ta lokal za pošto vendar ni pripraven! Tu sta predvsem cel dan dva postajna železniška uradnika pri delu; dalje prihajata druga železniška osebja. Razun tega obiski drugih privatnih oseb. Če uidejo potem še otroci iz sosedne sobe tjekaj, je cel trušč. Prostor za pošto se nahaja tam nekje v koticu pri vratih. Mogoče in nič čudno bi ne bilo, če bi se tako kršila poštna uradna tajnost. Železniški uradnik in gospa poštarica ne moreta ob enem odpravljati prihajajočih strank. Če pri vsem tem še gospa poštarica ni vedno in proti vsem enako razpoložena in pusti koga, da brez potrebe dlje časa čaka itd., je želeti tudi malo več finese. V gradičku premogokopne družbe bi se gotovo dobilo še kaj prostora, ki bi ga naj ta odstopila za pošto. Da bi se vendar tudi kaj ukrenilo v tem oziru in ne bi ostalo vse le po božna želja občinstva.

Novice iz Litije.

d Iz Vač pri Litiji. Dolžnost nas veže v obrambo po dopisniku »Domoljuba« zlobno napadenega moža spregovoriti tole: Miroljubni in občespoštovani g. poštar biva med nami že nad šest let in ni ga človeka razven z vsem nezadovoljnega

pisca, da bi zamogel reči, da je gospod poštar skrivil komu le en las. Dopisnik govori o nekaki nevljudnosti, a te ravno med dopisnikovimi pristaši najbolj pogrešamo. Lahko bi o tem dokaj napisali, a za enkrat še molčimo. Grozi mu, da ima še denarja za eno marko. Radi verjame-mo, saj je bolje plačan nego g. poštar. Da ste klerikalei patentirani mojstri v denuncijanstvu, to nam je pokazala afera Mazelle, ki bo ostala v spomin še poznim rodovom. Drugače pa se obnašate, kadar je treba iti na dan z dokazi resnice. Zvijate se liki jegulja in konec vaših ovadb je navadno tudi vaša blamaža in niti to vas ne izuči, da se ne bi lotili zopet novega krščanskega dela. Oni bojazljivi osebeci priporočamo zdravljenje živcev po Kneipovi metodi.

d V odgovor. Brezstidnim izzivačem v »Domoljubu« povem v odgovor le-to, da sem v dolgoletni orožniški službi dosegel vse, kar sem želel. Dosegel pa bi bil gotovo še kaj več, ako bi mi bilo mogoče še dalje službovati. Išcite sarž pri svojih ljudeh, ker jaz sem s svojo popolnoma zadovoljen, zlasti ker je moja šarža zavest, da sem to, kar uživam sedaj, zaslužil zvesto in pošteno. Da ni delal mojim bivšim tovarišem preglavic neki, sedaj tako visoko povzdigneni vaš pristaš, je prepričala ravno moja tašča. V zahvalo za storjeno mu veliko dobroto se je izkazal hvaležnega s tem, da je njeno hčerko, sedanjo mojo ženo radi neke trgovske naredbe ovadil c. kr. okrajnemu glavarstvu v Litiji. Ker gospodje niso našli prav nič nezakonitega, je bila na podlagi tega vsake kazni oproščena. Bil pa ji je tudi v nekaterih drugih slučajih prijateljsko naklonjen. Se pač držite izreka: hvaležnost je lepa čednost, Končno bi vam kot lovcu nasvetoval, da bi proučili, mesto da lovite številke po Vačah, lovski zakon z dne 15. grudna leta 1852., § 14, in kaz. zak. § 459. To je moja zadnja beseda, ker sem res toliko ponosen, da na vaše neslanosti ne bom več odgovarjal. Rado K o z j e k, c. kr. orožniški postajevodja v p.

d Priznanje. Deželni predsednik je podelil članu »Prostovoljnega gasilnega društva« v Toplicah gospodu Ivanu Šobarju za njegovo 25letno uspešno delovanje v gasilnem društvu, častno svetinjo.

d Iz Mokronoga. Našim klerikalcem že gotovo slaba prede, da se morajo osebe že same sebe v časopisih hvaliti. Slučajno mi je prišel v roke zadnji »Lažiljub«, kjer sem našel neko skrpucalo, klerikalni hvalospev našim ljudskih osrečevalcem. Naj prvo hvali Cankarjevega »hlapca« Pirnata, kako pod njegovim vodstvom napreduje tukajšnja šola. Hvali slike, ki so razobešene po mostovžu, ki so pa bile itak že preje v šoli; tudi električno zvonilo mu ugaja, ne ve pa, da se kaj lahko napravi na račun ljudskih žuljev. Ta »napred-

njak« pa ne vidi v šoli, da je ena izmed šolskih sob taka, kakor sušilnica za meso. Smili se nam učiteljica in otroci, da morajo v tej sobi bivati. Gotovo bi ne stalo veliko, ako bi se peč popravila, da bi ne bilo treba bivati v tem smradu. Tudi pravi, da ljudje govorijo, da sta duhovnika in Pirnat vedno skupaj. Pohvaliti se seveda morate, ker Vas drugi nečejo, dragi dopisnik, da ste vedno skupaj z duhovniki. A zakaj se družite s temi? Zato, ker z Vami značajni ljudje ne marajo občevati, izvzemši kaplana, ki je mirnejše krvi. Spor bi tudi rad napravil med uradniki in tržani radi notice v »Slov. Domu«. Toda, dragi, kar je bilo smeti med nami, te že imate, značajniki pa vam ne bodo šli na lim. V tem oziru je Vaš trud brezuspešen.

d Mokronoška kmetijska podružnica si je nabavila aparat za čiščenje vina, kar je posebno važno za vinorejce in gostilničarje.

d »Sokol« Kostanjevica-Sv. Križ ima svoj občni zbor v nedeljo 6. t. m. ob 8. zvečer v dvorani brata Bučarja v Kostanjevici. Da se občni zbor vrši tako pozno, je kriva okolščina, da so se društvena pravila morala spremeniti in se na podlagi teh premenjenih pravil občni zbor ni mogel preje vršiti, ker oblastva zadeve niso takoj rešila. Na zdar!

d Na Škofljici prirede v nedeljo 6. t. m. ob 5. popoldne v Ogorelčevi gostilni predstavi »Bratranec« in »Eno uro doktor« na korist »Družbe sv. Cirila in Metoda«. Narodno občinstvo je vljudno vabljen na to prireditev!

d V gozdu zmrznil. Dve mlekarici, gredoč iz Kastva na Reko, sta našli v gozdu 45 let starega Martina Šusterzina iz Kočevja mrtvega. Zdravniška preiskava je dognala, da je mož zmrznil.

d Lep vzgled so dali rodoljubi iz Ribnice; donesli so v sredo v Ljubljano znaten znesek 150 K, ki ga darujejo naši Ciril-Methodovi družbi namesto venca na krsto blagega dobrotnika te družbe g. K. Kotnika. Posvedočili so s tem iskrene svoje simpatije do družbe in izkazali njenemu največjemu dobrotniku na najlepši način zadnjo čast.

d Iz Št. Lovrenca. V zadnji številki »Lažiljuba« se pere naš črni župnik. Piše seveda v imenu faranov, ker ve, da lastna hvala, cena mala. Pa vzlic temu vé vsak otrok, da z naše fare ni še nikdar drugi pisal v klerikalne cunje, kakor on. Da ni duhovniška bisaga nikdar polna, razvidimo iz tega-le: Pred šolo je mali prostor z dvema kostanjevima drevesoma, po katerem hodijo otroci v šolo. Ta prostor župniku tako ugaja, da si ga hoče na vsak način prilastiti, da bi otroci ne mogli drugače v šolo, kakor da bi jih vozili s Cepelinovim balonom ter jih spuščali skozi okno v njo. Radi omenjenega prostora ima še odsedeti 14dnevni zapor. Tožaril se je s cestnim odborom, a sedaj ima to-

žbo s šolskim načelnštvom. Vse priče, ki so bile dosedaj zaslišane, so izpovedale popolno resnico. A župnik si upa v »Domoljubu« sumiti ljudi, da so in da bodo po krivem prisegali. Kaj takega si od takega človeka kot je on, najodločneje prepovedujemo, sicer mu bomo drugače posvetili. Kar se pa tiče sodnih stroškov, naj bo potolažen, da mu jih naprednjaki ne bomo očitali, le naj jih plača, fara jih ne bo, ker ni nobenega vprašal, ako se sme v imenu župnega urada tožariti.

Iz Škocijana pri Dobravi. Našega »ta debelega« grozno jezi, ker se je v Škocijanu ustanovila podružnica sv. Cirila in Metoda. Iz jeze je precej riskiral 300 K za neke instrumente, da so ustanovili neko »čuri muri bando«. V »Lažiljubu« nas imenuje »Kvartopirska bratovščina«. Povemo mu, da bo ta bratovščina še lepe doneske prinašala našemu Cirilu in Metodu, ker se vsak dan večja in bo vsak mesec en dan ves dobiček dala v nabiralnike. Z dobro vestjo vam pa lahko zatrdimo, da je naš »mavšel« po domače »marjaš« v najvišji meri bolj nedolžen, kakor pa v farovžu vaš tarok v najnižji. Če še tako zavijate, iz sveta ne spravite resnice, da je bolnica na Bučki umrla brez sv. zakramentov in tega ste vi krivi. Že ob 10. dopoldne vas je dobil mož pri goljažu v gostilni in vas je prosil, da bi šli previdet bolnico. A vi ste se široko razkoračili in mu zabrusili v obraz: »Jaz ne grem, grem z doma!« Res je pa, da jo je šele zvečer ob petih, ko je bila bolnica že brez zavesti, mazilil mladi kaplan s poslednjim oljem. Tudi pravite, da naj se naučimo sedem sv. zakramentov. Ni nam treba. Znali smo jih, ko ste vi še v sami srajčki okoli letali. Naučite se jih vi, ker jih najbrže ne znate, zato ne smete učiti v šoli. Pa tudi ljudstvu bi jih razlagali, če bi jih znali. Kerpakrščanskega nauka najbrže ne znate, zato tudi nimate ob nedeljah popoldanskega pouka, ampak samo litanije; tudi pridig po navadi ni že dolgo časa. Potem pa pravite, da vera peša. Pojdite med ljudi, pa boste izvedeli, da zato, ker ima take duhovne. O zborovanju podružnice pišete, da sta gosp. Beg in gosp. Benedičič zamolčala, zakaj da niso vsi Slovenci v družbi. To je laž. Gospod Beg je razložil prav lepo pomen družbe in njeno delovanje, gospod Benedičič pa sploh govoril ni. Ako vam je bilo kaj na srečo, pa bi bili zraven prišli, da bi povedali, kar vas je težilo, saj ste bili vabljeni. O, saj vemo, zakaj ste proti družbi! Kronce družbe vam diše, radi bi jih dobili v svoje roke, in ker jih pošteni rodoljubi ne dajo vam, se jezite. Tudi se ne bojimo Slovenske ljudske stranke, saj smo sami tudi slovensko ljudstvo. Toda poznate nas, da Škocijanci nismo iz tako mehkega testa narejeni, da bi vi iz nas delali kake »pajacelne«, kakor ste že poskušali, pa ni šlo. To velja za pretekle in prihodnje čase. Grozite se, da so že vsi člani podružni-

ce natisnjeni in da pridejo vsi v »Lažiljubu« na vrsto. Povemo vam, da nimamo strahu; hvaležni bodite, da smo do zdaj vse zamolčali. Od zdaj pa vam bo za vsakega precej odletel v obraz nazaj velik kos blata, ki se je nabral v teku časa okoli vaših hiš in oseb. Mi smo trdno prepričani, da bo naša podružnica dobro uspevala, saj imamo že danes čez 80 udov in bomo delali tudi naprej, dokler ne naraste število članov vsaj do sto. Predno boste vse obdelali, bo preteklo precej časa, pa bomo tudi obrnili toliko vašega gnoja, da bo do nebes smrdelo. Le lagajte, to je znamenje, da mi jahamo. — »Kvartopirska bratovščina.«

d Iz Semiča. Splošno se govori, da bodo gosp. Mirko napravili konsumno društvo. In res je gosp. Mirko toliko časa pripravljaj, da so prišli gotovi gospodje iz metliškega konsuma inventirat v trgovino gosp. I. Sustaršiča. To je bilo veselje za gosp. Mirka! A sedaj se je pa zasukalo kolo, ker so zavedni kmetje spredvideli, da gosp. Mirko ni za trgovino. G. Mirko bo moral, kakor se vidi, ostati pri svojih kopitih, ker se je, kakor se sliši, ustanovitev konsumnega društva opustila, kar je edino prav.

d Semiško izobraževalno društvo se ne bo moglo dolgo časa držati, ako mu bo na čelu gosp. Mirko, ker mu letajo samo druge muhe po glavi. Že Marijine device se jezijo, ker jim je določil za članarino letno 1 K, češ, boste pa imele vse časopise na razpolago, kar jih boste želele. Sedaj pa ni v društvu ne denarja, ne časopisov. Gosp. Mirko, teden dni še čakamo, ako ne dobimo v bralni sobi potrebnih časopisov, zahtevamo denar nazaj. Me pa postanemo naročnice »Slovenskega Doma«. — Ena izmed članic »Izobraževalnega društva«.

d Semiškega župnika opominjamo, ako misli na svojih njivah streljati kamene, naj poskrbi, da ne bo mimoidoče ljudstvo v nevarnosti, ker kamenje leti na trg ter nam strehe razdira, kakor se je zgodilo 21. februarja.

d Izpred porotnega sodišča v Novem mestu. (Uboj.) Dne 2. decembra 1909 zvečer so šli štirje fantje iz vasi Straža sv. Valentina pri Krškem, med njimi tudi Franc Škoda, 17letni mladenič v Senuče, vasovat. Ko so se vračali domov, vrže eden izmed domačih fantov, ki so se medtem zbrali, da bi napodili tuje vasovalce, na nje kamen in ko vasovalci zbeže, jo udero za njimi domači fantje, oboroženi s palicami. Medtem dohiti 21letni Janez Kerin, eden izmed domačih fantov, vasovalec Franceta Škoda, ki se je skrivil za sušilnico ob cesti. Kerin zamahne s palico po Škodi, a ta se mu umakne. Ko pa hoče Janez Kerin udariti drugič, ga sune Fr. Škoda s precej dolgim nožem v levo stran prsi, da ranjeni sicer še skoči za njim, a se takoj nato zgrudi na tla in čez nekaj

minut izdahne. Natančnih pojasnil prič ne morejo dati, ker se je dogodek vršil v temni noči in so bili fantje drug od drugega v precejšnji razdalji. Ker potrdijo porotniki prvo glavno vprašanje o krivdi in zanikajo drugo o potrebni obrambi na krivični napad, se spozna Franc Škoda krivega hudodelstva uboja in obsodi na tri leta teške ječe s trdim ležiščem vsaki mesec in v povrnitev pogrebni stroškov v znesku 50 K.

Gorenjski novičar.

Novice iz Št. Vidu nad Ljubljano.

g Javno predavanje v Št. Vidu. V nedeljo, dne 6. marca ob 4. popoldne se vrši v sokolski telovadnici javno ljudsko predavanje. Govoril bo gospod Adolf Ribnikar iz Ljubljane. Naslov predavanja: »Pol milijona kron za družbo sv. Cirila in Metoda.« — K predavanju ima vsakdo dostop. Naša dolžnost pa je, da delujemo z vsemi močmi na to, da bo to prvo večje predavanje zelo dobro obiskano!

g Čigava last je križ z razpelom ob okrajni cesti, ki pelje z Glince na Dobravo čez Čeplje? Križ je stal tik ceste vrh prelaza, a ga je letošnji sneg polomil. Spodobilo bi se, da se polomljeni križ z zveličarjevo podobo odstrani in shrani na primernem mestu, oziroma popravi. Do danes se to še ni zgodilo, dasi leži na tleh že skoraj dva meseca. Vsekakor je to dolžnost cestnega načelnika Klanfarja ali pa cerkvenega upravitelja Zabreta. Toda ti gospodje se malo brigajo, če tudi omenjeni križ celo leto leži na tleh, njima so božje podobe deveta briga, imela bi le rada Št. Vid lep, a na račun davkoplačevalcev. Za take malenkosti je pa menda prvi prezaslužen, drugi pa prečastitljiv.

g »Bogomila.« V nedeljo, 20. svečana, je povabil naš častiti Tine zopet članice rajneke »Bogomile« v Cebavov hlev. — Opravičeval se jim je tam na vse mogoče načine ter rekel med drugim: »No, ker dopisnik »Slov. Doma« tako skrbi, kam so prešle vaše kronice, vam povem, da sem s tem denarjem plačal čitalnični dolg. Ne vemo sicer, koliko je na tem resnice, vemo pa, da se takrat, ko se je prešal iz ubogih žensk denar, ni govorilo o nikaki čitalnici. Pač pa se jim je obetal, da se bodo za ta denar nabavile knjige, ki se bodo spravljale potem v omaro, ki jo jim je pri zadnji seji obljubil Pagatelj. Vidite, ljudje božji, tako znajo naši dušni pastirji! Pa naš Zabret je zvit kot lisica. Da bi nerazsodnim ženskam nametal nekoliko peska v oči, je brž spočel neko novo društvo z imenom: »Ženska zveza«. Seveda bi bilo bolj umestno, ako bi to novo društvo imenoval: »Lov na kronce«. Toliko kronic, kakor pri »Bogomili«, sicer ne bo več ujel, toda nekaj revic mu bo pa že šlo

zopet na lim. Omenimo še, da je tej »Ženski zvezi« postavil na čelo ono zaljubljeno Cirilo, ki je kuhana in pečena na slednji klerikalni prireditvi v Cebavovem hlevu, in ki je tako izborna pevkica, da se izmed vseh drugih pevk ona najbolj spozna na »takt« oženjenega organista.

g Odkrita beseda. Zadnjič nam je častiti Tine v krščanskem nauku pripovedoval o neki mrtvaški glavi, kako je nekega grofa ob zid metala. Po končani bajki pa je dejal: »To je precej čudna zgodba, in jo jaz še sam ne verjamem«. Tako je torej vendar enkrat Zabret na prižnici priznal svojim backom, da on tega ne veruje, kar jim pripoveduje. Želeti bi bilo, da bi vsi duhovniki posnemali v tem svojega sobrata Zabreta, ter takoj v začetku pridige zaklicali svojim ovčicam: »Dragi poslušalci, tega, kar vam bom sedaj povedal, niti jaz sam ne verujem!«

g Literarni tatovi. Pod tem naslovom smo zadnjič priobčili vest, da je naša kmečka pisateljica Manica spisala lansko leto za »Slov. Gospodinjo« črtico »Poročko«, ki jo je celovški »Mir« v svoji sedmi letošnji številki dobesedno ponatisnil ter podtaknil tej črtici popolnoma tuji podpis: L. Fürstova. Kakor sedaj čujemo, namerava Manica v tej zadevi poiskati zadoščenja pri sodišču.

g Iz Gameljnov. Še noben list ni tako odkritosrečno pisal in se zavzemal za korist kmeta kakor »Slov. Dom«. Zato naj ne bo kmeta, ki bi ne bil naročen na »Slovenski Dom«. Zadnji dopis govori iz srca vsem. Blagovolite pa, gosp. urednik, še nekoliko natančneje pojasniti naš obupni položaj. Naš župan, ki se podpisuje Alo Teršau, po domače Maček, je jako domišljav; piše tako slabo, kakor bi kure brskale. Zato veliko njegovih prošenj, ki jih ni mogoče brati, še v poštev ne pride. A ljudstvo zaradi tega velikokrat trpi škodo. Častihlepen je ta Maček tako, da si prideva vsemogočne naslove; pri obrtni volitvi je bil celo že »Žagar«. Kakor podrepna muha je, povsod bi bil najraje prvi, samo da bi imel častna mesta, naredil pa nič! V vseh treh Gameljnih nam je toča tako škodo naredila, da imajo nekateri posestniki tudi škode čez 1000 K. Seveda tacenski Maček in župnik Gameljčanom nista naklonjena in res nismo dobili niti fیکا podpore. Kje je torej pravica? Pred štirimi leti nam je vihar napravil veliko škodo, a podpore nismo dobili nobene; pred tremi leti nam je črv skoraj ves pridelek uničil, zopet nobene podpore; pred dvema letoma nam je suša vse uničila, večinoma nismo nič dobili, le nekateri so prejeli nekoliko koruze in slabega sena. Kmetje smo morali živino prodati za slepo ceno. Lani je suša in povrh še toča vse uničila in zopet nismo dobili nobene podpore! Kdo je tega kriv? V prvi vrsti Maček! Ako bi se kaj brigal, bi morali tudi mi Gameljčani dobiti podporo. Odločno

zahtevamo, da naj nam Maček poravnava vse te krivice. Naš položaj je v nebo vpijoch. Štiri slabe letine smo imeli, pridelka nič, a vse eno moramo izpolnjevati svoje dolžnosti: biro moramo dajati, davke plačevati, vrhu tega pa še župnik prireja veselice in izprešava kronce iz ubogega ljudstva. Torej kmet samo daj, daj, in zopet daj. Odkod vzeti? Dohodkov nič, krme nič, hlevi in žitnice prazni, semena za setev nič, živeža nič! Ali naj mi, naši otroci in živina živi poginemo? Mogoče bi bilo to Mačku in župniku prav.

Jeseniške novice.

g Klepetulja, ki sliši na ime »Naša Moč« se je preteklo soboto široko razkorčala, pa je prav po katoliško ozmerjala ljudi, ki ne trobijo v klerikalni rog. Svinje in zopet svinje, tako vpije neka reva v dopisu z Jesenic, ki se prav korajžno skriva za hrbet poslanske imunitete. Pregaror pravi, kar je v srcu, to je na jeziku. Sicer je pa zadnji čas ves klerikalni tabor pokoneu. Da, da, ako stopiš psu na rep, pa zacvili.

g »Kunštni« so pa naši gospodje. Teden za tednom so blatili na najgrši način naše vrle »Sokole«, hotoč jih popolnoma uničiti, da bi se izpolnile besede nekega bivšega lemenatarja, ki je v svojem govoru v »ajmohtarskem« društvu pri Markotu svoj čas rekel: »Upajmo, da »Sokol« na Jesenicah ne bo dobil trdnih tal.« Ko so pa videli, da se sokolska ideja navzlic grožnjam po spovednicah in prižnicah lepo razširja, so zbesneli: nobeno obrekovanje ni bilo pregrdo in nobena laž predebela, da bi jo ne bil prinesel od škofa blagoslovljeni »Slovenec«. Toda s svojo steklostjo so dosegli prav nasprotno! Ni ga društva na Jesenicah, ki bi imelo toliko simpatij, kot ravno »Sokol«. Zadnji čas je pa blazni izbruh klerikalne ljubezni našel krepak odmev v »Slovenskem Narodu«. In kaj je sedaj bilo storiti? Radovedni »Čuki« so pričakovali, da se jim pojasni, kako je s tisto svobodomiselnostjo in s tistim bivšim ateistom Krjavljem. Nekaj je bilo na vsak način treba storiti, in glejte, pogruntali so jo: sestavili so izjavo. Toda, kdo bo to izjavo podpisal? Saj ve vsak človek, kdo je vzrok bojev in prepиров, ne samo na Jesenicah, ampak tudi drugod, kjerkoli se nahajajo mladi fanatični kaplani. Pač, ena rešitev je še! Ubogo kranjsko učiteljstvo, ki ječi pod klerikalnim jarmom, to mora sedaj plesati, kakor jim godejo klerikalci. Gorje mu, kdor bi se ustavil njihovemu terorizmu. Žalostnih zgledov imamo že dovolj. Zato se pa prav nič ne čudimo, da sta to izjavo podpisala dva tukajšnja ugledna in vse časti vredna učitelja. Lahko ste ponosni na to izjavo, ampak zapomnite si: Gorjenjci pravimo, da sila nikoli ni dobra!

g Za kratek čas: M a t e v ž: Ti, Joža, ali boš kaj šel v »ajmoht«, ko bodo imeli

jubilejno 50. igro. — J o ž a: A tako, šele petdeseto! Mislil sem, da so jih imeli že vsaj kakih dvesto, ker jih kar po šest igrajo en večer.

g Obrtne zadruga na Bledu občni zbor bo dne 6. marca t. l., v nedeljo popoldne ob 2. v prostorih hotela »Evropa« na Bledu.

g Prijeti vlomilec v Zagrebu. V šoto okoli polnoči je dobila zagrebška policija ovadbo, da so neznanci vlomili v stanovanje poslovođe Antona Žužulje v Gundulevičevi ulici. Policija je takoj prihitela na lice mesta ter jela izsledovati storilce. Na Vseučiliškem trgu je zalotila dva možakarja, ki sta se med sabo prepirala in tepla. Posrečilo se ji je enega izmed njih aretirati, dočim je drugi utekel. Na begu se je obrnil ter dvakrat ustrelil z revolverjem na zasledujoče ga redarje. Neznancu se je posrečilo uteči. Približno eno uro kasneje je prišel h klobasičarju na Jelačićevem trgu mlad človek, ki si je kupil klobasico in jo tam jedel. Mimoidoči ljudje so prijavili na trgu stoječemu redarju, da je tisti človek približno pred eno uro na Vseučiliškem trgu streljal na redarje in nato pobegnil. Na to ovadbo je redar neznanca aretiral. Na stražnici je aretiranec povedal, da se piše Josip Oceppek in da je doma v Blagovici v kamniškem okraju na Kranjskem. Ko so ga preiskali, so našli pri njem revolver, dve srebrni uri in zlat prstan. Vse te predmete je ukradel pri vlamu v Gunduličevi ulici. Ko so Ocepka aretirali, se je ustavljal na vse načine. Kakor besen je bil okrog sebe, tolkel in grizel redarje, da so ga jedva z naporom vseh svojih sil uklenili. Preden so mu dali okove na roke, je s pestjo udaril s tako silo nekega redarja po licu, da se mu je takoj ulila kri. Oceppek je star šele 22 let, a ima, kakor se zdi, že celo vrsto zločinov na svoji vesti.

g Cerkvenim nabiralnikom nevarna tička. Sedemkrat zaradi tatvine predkaznovani 49letni Josip Rahne, krojaški pomočnik, pristojen v Voglje, brez stalnega bivališča in Karel Spindler, 55 let stari pisar iz Ljubljane, kateri je bil zaradi tatvine in drugih deliktov že 56krat kaznovan, sta stala v torek pred ljubljanskim porotnim sodiščem. Ta dva čedna brata sta se seznanila leta 1887. na Ljubljanskem Gradu. Rahne je dne 5. septembra 1909 ravno odslužil v Gradiški zaradi tatvine svojo kazen 8 let teške ječe. Po njegovi trditvi si je v kaznilnici prislužil 114 K, katere je kmalu potrosil, potem pa šel na »popotovanje«. Dne 24. septembra sta se sešla s Spindlerjem pred Vegovim spomenikom v Moravčah. Ker je Spindler trdil, da je »suh«, sta takoj sklenila svojo srečo poskusiti pri nabiralnikih v moravški cerkvi. Spindler se je takoj lotil nabiralnika, medtem ko je šel Rahne na kor, in pazil, da tovariša

kdo ne zaloti. Vzlic temu, da je neki fant prišel v cerkev, prisvojil si je Spindler vendarle dva nabiralnika, v katerih je bilo kakih 10 do 12 K denarja. Rahnetu je dal 1 K, vse drugo je sam spravil. — Spindler taji dejanje. Vso krivdo hoče zvaliti na Rahnetu. Pravi, da je le slučajno prišel v cerkev, da bi si jo znotraj ogledal. V cerkvi je zagledal Rahnetu, kateri je imel opraviti pri nabiralnikih. Bil je obrnjen s hrbtom proti njemu. Ta Spindlerjeva izjava je Rahnetu ujezila, da je izjavil: »Ako me notri tlači, bom pa po pravici povedal.« Nato je povedal dogodek, kakor gori navedeno. Dognalo se je, da sta oba obdolženca tata iz navade, in sta že več let presedela po zaporih in ječah. Rahne ima skupnega zapora 23 let in 9 mesecev. Obdolženca sta dejanje tajila. Spindler je poudarjal, da je res malo prida človek, da pa vendar še ni tako propadel, da bi po cerkvah kradel. Porotniki so glede Spindlerja soglasno zanimali vsa vprašanja, glede Rahnetu pa so jih soglasno pritrdili, nakar je sodišče Spindlerja oprostilo, Rahnetu pa obsodilo na 9 let teške ječe z enim postom na mesec poostrene ječe.

g Nesrečna brata. Mlinar, 53letni Jožef Sirc in njegov brat Janez sta skupaj stanovala v Trsteniku. Oba sta ga rada pila, zlasti žganje. Ko sta se pa tako opila, sta se vedno prepirala. Dne 28. novembra m. l. sta se oba napila žganja. Med preprirom v hiši je Jože udaril brata Janeza z neko copato. Ta prepir se je nadaljeval zunaj hiše; tu se je pa razjezil Jože Sirc, pograbil motiko in udaril Janeza s tako silo po glavi nad levim očesom, da je prebil bratu lobanjo, kar je povzročilo bratovo smrt. Jožef Sirc je skesano priznal svoje nesrečno dejanje in trdil, da ni imel namena brata umoriti, marveč je ta nesreča povzročila edino hipna jeza. — Zdravniška izvedenca sta konstatirala, da je bil obdolženec že od mrtvouda zadet, enkrat pa je na glavo padel, in da je mogoče, da se vsled zaužitega žganja v usodnem trenutku ni zavedal svojega dejanja, ga je sodišče, zlasti ker so bili tudi porotniki istega mnenja — oprostilo.

Notranjski novičar.

Novice iz Vrhnike.

n † Karol Kotnik. — V ponedeljek, dne 28. t. m. je umrl veleposestnik in tovarnar, gospod inženir Karol Kotnik v najlepši moški dobi. Bil je vseskozi narodnega in naprednega mišljenja, silno priljubljen kot velik dobrotnik revežev, posebno pa svojih delavcev in uslužbencev. Predno se je poslovil od pozemskega življenja, ki mu radi njegove bolehnosti ni nudilo prav ničesar prijetnega, se je še spomnil svojega milega naroda s tem, da je imenoval za univerzalnega dediča svo-

jega velikega premoženja našo šolsko družbo sv. Cirila in Metoda in postal tako največji dobrotnik naše mladine. Slava njegovemu spominu!

n Resnica v oči bode, ta starodavni pregovor se je kaj dobro obnesel pri naših klerikalcih, odkar je prišla zadnja številka »Slov. Doma« na Vrhniko. Zeleni kot kušarji, rdeči kot raki, so hodili naši magnati od zadnje sobote sem po našem trgu ter preklinjali »Slov. Dom«, da se je kar kadilo. Boli jih pač, da smo enkrat začeli prinašati na dan, kar je bilo doslej znano le nekaterim. Toda zagotavljamo jih, da bodo pihali še bolj, kajti pripravljene imamo še materijala iz njihovega blaženega delovanja toliko, kot si niti sami ne mislijo. In polagoma bomo seznanjali slovensko javnost z vsemi temi delikatnimi stvarmi — in če se tudi naši »katoški« vrhniški veljaki razpočijo kakor napihnjene žabe!

n Že zopet nekaj. Pri nas živi človek, ki je revež svoje vrste: udan je alkoholu in v svoji pijanosti ima to lastnost, da se ujeta nad vse in vsakomur. Zgodilo se je že, da je hotel celo dejansko napasti ljudi, ki so mu storili že mnogo dobrega. Je to posebne vrste človek, z ničimer zadovoljen, ker tudi njega nikdo ne mara. Ta človek se je pretekli torek spravil nad novega brivca, ki je bil do sedaj morda edini človek na Vrhniki, katerega bi se naš junak še ne bil lotil. V svoji pijanosti je torej vpil in kričal po cesti, zmerjal novega brivca z vsemi mogočimi priimki, kot je že njegova navada, ter se šele tedaj pomiril, ko so ga ljudje opomnili, da naj miruje. — No, in kaj so si izmislili sedaj naši klerikalci? Vsega tega je kriv Miletič in nihče drugi kot Miletič! On je nahujskal Žontiča, on ga je naročil, da je šel razsajat pred novo brivnico. In sedaj že govore, da bodo tožili. Mi jih na tem mestu javno prosimo, da naj bodo tako prijazni in tožijo. Tako se bo vsaj pri sodnji lahko pralo umazano perilo! Če se ne bodo še bolj umazali, to je seveda druga stvar!

n »Kako pa to??« ste se gotovo vpraševali, gospod urednik, ko ste dobili »Slovenski Dom«, ki ga je gosp. notar Komotar sam naročil, nazaj, in sicer z opombo na ovitku, da je gosp. notar na Vrhniki nepoznan. Gospod, ki je že toliko let na Vrhniki in ki je list sam naročil, je v našem trgu nepoznan! Ali ni to čudno? Kateri tiček je imel pač tu svoj kljunček zraven? Uganka ni težka in mislimo, da jo bo vsak čitatelj na prvi hip lahko rešil . . .

n Železniški uradnik Pire na postaji Verd je človek, ki so ga že zdavnaj vsi sili. Z delavci ravna, kakor z živino, stranke pa naravnost terorizuje. Sedaj je naenkrat pokazal svojo pangermansko naravo s tem, da neče sprejemati slovenskih voznih listov. Vprašamo slav. železniško

ravnateljstvo, če mu je o tem kaj znano, če ne, ga pozivamo, da se nemudoma prepriča o vzornem delovanju tega nepristranskega uradnika!

n »Gospodinjska šola«, ki jo je za poskušnjo ustanovil deželni odbor, se bo baje s prihodnjim šolskim letom, ki se prične sredi marca, opustila, ker še do danes ni prijavljena nobena gojenka.

n »Slovenski Dom« se dobiva v gostilni »Mantua« na Vrhniki. Izvod stane 10 vinarjev.

Novice iz Postojne.

n Vprašanje. Pri postojnskem sodišču ima kazenske pravde g. sodnik Avsec. V slučaju kateheta Ažmana je pa baje odklonil sodstvo. Ali so na to odklonitev vplivale višje moči? Ali je g. sodnik Avsec z obtoženim katehetom morda v sorodu ali svaštvu? Ali se sme zvedeti vzrok odklonitve?

n $1 \times 1 = 9, 8 \times 1 = 0$. Ta čudni računski problem so pogruntali v Postojni. Dokaz: Nekateri učenci in učenke naše ljudske šole obiskujejo s privolenjem staršev izvenšolsko telovadbo. Da se te učence primerno nagradi, je učiteljski zbor, obstoječ iz 9 učnih moči, pri zadnji konferenci sklenil jih tudi posebno odlikovati s tem, da se jim da v zadržanju slab red. Kakor povsod, se tudi tukaj ni našlo soglasja, a večina je bila za red 3, le eden — katehet Ažman — za najslabši red, 5. In glejte čudo, v spričevalih so se res blestele same 5. No, ali ni to $1 \times 1 = 9$ in $8 \times 1 = 0$?

n Dvojna mera. Ljudska šola nima telovadnice, meščanska šola jo ima. Na ljudski šoli so učenci mali, na meščanski veliki. Oboji obiskujejo izvenšolsko telovadbo. Mali so dobili radi tega v pravdnosti 5, veliki le 3. Razjasni nam to čudo, e. kr. okrajni šolski svet ti!

n Narodna igra »Deseti brat« v Postojni. Tamburaško in dramatično društvo »Sovič« v Postojni vprizori v nedeljo 6. t. m. v dvorani »Narodnega hotela« (Fr. Paternost) narodno igro »Deseti brat«. — Začetek ob 8. zvečer. Narodno občinstvo iz Postojne in okolice naj se v čim največjem številu udeleži te predstave!

n Iz Studenega pri Postojni. Za časa jesenskega deželnozbornskega zasedanja je bilo skoro po vseh listih brati, da bo zamogel imeti po novem lovskem zakonu le oni svoj lasten lov, ki ima 300 ha ali krog 500 oralov skupnega sveta. To so zvedeli tudi naši posestniki, ki dobivajo za lov na svojem skupnem pašniku letno 300 kron, in samo ob sebi se razume, da so začeli poštno ugovarjati in trditi, da klerikalcev, ki tako bedaste postave delajo, nikoli več volili ne bodo. Kmalu na to se pa oglasi »Domoljub« v 5. številki in trdi, da se gori omenjeno ni sklenilo. Jeli mogoče deželni odbor samovoljno popravil kakor so napredni poslanci zahtevali? — Zelo pri-

ljubljeni nadučitelj g. Mirko Fegic je odšel od nas v Šmihel pod Sv. Petrom, kjer naj pazi, da mu kakih konsumarskih bremen ne naložijo, kajti kjer poka, je človek vedno v nevarnosti! Pri nas ga je nadomestil Vladimir Požar. — Važno je omeniti, da je pri g. Fegicovi odhodnici po inicijativi tukajšnega pevskega zbora, ki nas je pod vodstvom g. Carlja in vsled vstrajnosti pevcev, posebno Vidriha, Križmana, Miklavčiča in Furlana, najbolj zabaval, in po opominu odhajajočega vsak udeleženec nekaj prispeval v Ciril-Metodov nabiralnik v odgovor na nesramni članek »Cirilmetodarija« v »Slovenca«. Istotako se je ob prihodu gospoda Požarja svotica v nabiralniku pomnožila, da nam je mogoče danes 10 kron 34 vin. na družbo poslati. — Kaj več novega zveste pa v prihodnjem dopisu.

n Iz Št. Petra na Krasu. V nedeljo 27. svečana je bil naš preč. gosp. Tonček silno razburjen na prižnici. Psoval je tista dekleta, ki nosijo kodraste lase. Trdil je, da bi bilo najbolje, ako bi vse kodraste lase pokončale z ognjem. Dragi gospod, Tonček, mi Vas prav dobro poznamo. Gotovo mislite, da smo ob vero, če imamo kodraste lase. Prav. Morda pa nas napačate le radi tega, ker ne plešemo tako, kakor Vi godete. Ali Vam je mogoče žal, da nismo vpisane v družbo Marijinih devic? — Kodrasta dekleta iz Št. Petra na Krasu.

n Iz Slavine. V katoliškem izobraževalnem društvu so si med seboj v laseh. Na občnem zboru, ki je bil eno izmed preteklih nedelj, so bili navzoči: župnik, kaplan, mežnar, »ugledna oseba«, in sinček nekega predsednika. Župnik je hotel naj kar ti »možje« volijo nov odbor, čemur pa je oporekala »ugledna oseba«. No, potem so šli domov. Pozneje pri »izpraševanju« mož so bili le-ti nahruljeni, zakaj niso prišli na občni zbor, a so neustrašeno odgovorili, da ne bodo plačevali »Slovenca« samo za mežnarja, ampak hočejo, da naj bode v društvenih prostorih. Tudi društveni harmonij ni več tukaj. Kaplan pa pravi, da je harmonij cerkven, ker se ga je s cerkvenim premoženjem plačalo. Možje pa pravijo, da je cerkev denar le posodila, kajti tudi društvo je dalo iz svojega premoženja 50 kron. Ker so se malo da ne vsi razsodnejši klerikaleci začeli arogantnosti župnikovi upirati, smo rado vedni, kako se bo končalo to pulenje las. Povedati je še treba, da oddaja ta župnik vsa večja cerkvena dela tujcem in samo »flikarije« domačim in potrebnim obrtnikom, čeprav so njegovi zvesti pristaši, in to je povod prepiru. Bomo videli kaj bo iz tega.

n Iz Ledin. Obilo snega in malo mraza . . . In naš župnik jo je »pogruntal« zopet enkrat prav dobro v svojem zimskem brlogu — na farovski peči. Pride na prižnico ter pravi, da bo pustil pobirati mežnarjevo biro za 10 let nazaj in da bo prišel, če ne drugače, do tega zaostanka tož-

benim potom. Sedanji mežnar je pa v svoji častivredni »šarži« komaj tri leta, a župnik bi rad dobil zanj, premislite, kar desetletno biro. Pritoži se, župnik, da mežnar ne dobiva, kar mu gre, dasi vemo vsi posestniki, da dajemo mežnarju biro že najmanj 40 let; tako da se je zahvalil še vsak. Če prav poznamo našega župnika, hoče najbrže pobasati mežnarjevo biro v svojo »tovstvo«, a nikdar polno malho, da bo tako prišel do lepih kron, ki jih je zatožil z A. Seljakom in drugimi. Ej, Janez gorenjski, ta pa drži, ta. — Pri drugih ti ni »ratalo«, pri nas ti pa tudi ne bo. — Več posestnikov.

n Iz Dolov se nam poroča: Volilne imenike za bodoče volitve občinskega odbora je razpoložilo županstvo s 1. marcem ter bodo razpoloženi do 28. marea. Reklamacijska doba traja od 15. do 23. marca, na kar naj somišljeniki pazijo, da bodo volilne imenike pregledali in vsak nedostatek reklamirali. Posebno naj pazijo na to, da bodo vsi volilec vpisani. — Somišljenik.

n Občinski računi občine Dole za leto 1909 so bili razpoloženi od 13. februarja do 27. februarja t. l. ter izkazujejo tole blagajnično stanje: Dohodki blag. dnevnika: A 4093 K 36 v.; dohodki blag. dnevnika: B 821 K 67 vin.; dohodki blag. dnevnika: C 410 K; skupnih dohodkov 5325 K 03 vin., — Stroški blag. dnevnika: A 3535 K 43 vin.; stroški blag. dnevnika: B 259 K 91 vin.; stroški blag. dnevnika: C 867 K 53 vin.; skupnih stroškov pa je 4662 K 87 vin. Ako se tedaj primerjajo skupni dohodki 5325 K 03 vin. skupnim stroškom 4662 K 87 vin., je skupnega preostanka 662 K 16 vin. Ta svota vam lahko svedoči, kako vestno in iskreno se gospodari z občinskim imetjem.

n Državna cesta iz Podkrajja v Ajdovščino je že več let sem v jako slabem stanju. Malo je cest na Kranjskem, po katerih bi se prevažalo toliko tovrnega blaga, kakor ravno po tej cesti, vendar je bila ta cesta do leta 1902 vedno v najboljšem stanju, dasiravno se je tedaj še več težkih voz vozilo po njej. Od leta 1902 pa je ta cesta od leta do leta slabejša. Že predlansko leto prekucnilo se je več težko obloženih voz kar sredi ceste vsled lukenj in jarkov. Vrhunec vse zanikrnosti pa se je pokazal letošnjo zimo. — Sedaj je ta cesta bolj podobna prav slabi drči, kakor pa državni cesti. Videti je, kako štrlijo do 30 cm visokirobovi kviško na drugem kraju pa po 20 do 30 cm globoki jarki. Neštetokrat se pripeti, da obtiči voz sredi ceste, da mora ubogi voznik pripregati in to navzdol. Ponoči se po ti cesti sploh ni varno voziti, ker se voznik ne more ogibati robov in jarkov. Ako v najkrajšem času ne bode pomoči, in sicer temeljite, se bode moral promet popolnoma ustaviti. Ali ni to škandal vseh škandalov? Kompetentne oblasti, kje ste? Kadar je treba kmetu in obrtniku naložiti novih bremen, takrat ste

koj pri rokah, kadar se vas pa opozori vaših dolžnosti, takrat ste gluhi na obe ušesi. Že pred tremi leti je prosil tedanji cestni odbor vipavski skladovnih cest, deželna vlada naj bi se malo pobrigala, da bi dotični faktorji tej cesti privoščili malo več pozornosti, pa še niti odgovora ni bilo! Poglejte merodajne oblasti okrajno cesto od Cenca proti Colu, ali pa isto čez Vrhpolje v Vipavo, v kako dobrem stanju se nahaja, in prvoimenovana ne trpi na težko obloženih vozeh nič manj, kakor državna. Vsa krivda zadene tiste faktorje, ki so povzročili, da od leta 1902 ta cesta dobiva vedno manj gramoz. Tako bi bila n. pr. sedaj prilika ob tem mokrem vremenu posuti cesto z gramozom, a ga ni videti na celi progji. Tukaj ste brezmiselno štedili z denarjem. Nakopali pa ste si s tem ogromne stroške, kajti cesta je sedaj popolnoma uničena. Štedite raje z denarjem tam, kjer se brez potrebe izdaja. — Končno pozivljamo še vsa prizadeta županstva, naj posvetijo tej cesti vendar malo več pozornosti, ter naj se skupno pritožijo na deželno vlado. — Več prizadetih.

Semenjska sleparja v Ljubljani.

V sredo zvečer se je zgodila v Šiški goljufiga, kakršne so se po Dolenjskem in Štajerskem v zadnjem času dogajale že ponovno. V torek je namreč prišel v Ljubljano kočar Ivan Bradač iz Velike Račne in prenočil pri svoji hčeri v Šiški. V sredo zjutraj je šel mož na semenj, popoldne se pa vrnil zopet v Šiško. Pozneje je šel k spovedi in ko se je šel ob 1/7. zvečer v Šiško posloviti, ga je pri Koslerjevi pivovarni srečal nek neznanec in vprašal, če še leži neka krava v cestnem jarku. Bradač mu je to potrdil in ga vprašal, če je živinozdravnik. Neznaneu je to vprašanje dobro došlo in je Bradaču takoj odgovoril, da je živinozdravnik. Ko je šel mož potem svojo pot dalje, je šel neznanec par korakov za njim. Hipoma se je sklonil in »našel« listnico, v kateri je bilo nekaj papirnatega denarja. Bradač je tujca takoj opozoril, da mora to oddati pri županstvu ali orožništvu. »Najditelj« ga je nato pregovoril, da sta šla konec Koslerjevega vrta, denar prešteti. Prišedši precej daleč, jima pride naproti nek drug neznanec ter pravi, da sta nekaj našla in da je on to izgubil ter zahteval nazaj. Bradač mu pokaže listnico, v kateri je imel bankovec za 100 in pet po 20 K. Ko je neznanec listnico ogledal, jo je dal Bradaču nazaj s pripomnjo, da ta ni njegova, potem pa je zahteval, da mu je tudi »živinozdravnik« pokazal svojo, to je ono, ki jo je našel, a tudi te ni spoznal za svojo ter mu jo dal nazaj. Izgubitelj pa je začel znova trditi, da morata imeti njegovo listnico in jo morata, kar sta pa oba zanikala. Posebno je

prijemal Bradača in ga prisilil, da se je sezul, češ, da jo je spravil v čevlje. Da se je pa mož tudi te sumnje rešil, se je sezul in pokazal neznanecu, da nima ničesar v čevljih. Ko je bil bos, sta oba neznanca zbežala, skočila čez zid in se izgubila v gozdu. Bradaču se je to seveda zdelo zelo čudno in nerazumno in ko je pogledal v svojo listnico, je opazil, da so s tujcema izginili tudi bankovci. Zadevo je takoj javil orožništvu in policiji. Obe varnostni oblasti sta storile vse potrebno, a se jima dosedaj še ni posrečilo sleparjev izslediti. Nedvomno sta to ista lopova, ki sta napravila enake sleparije že po Dolenjskem, kajti kakor ona dva, sta tudi ta dva govorila hrvaško.

To naj bode našim semnjarjem že vendar v svarilo, saj smo o teh lopovščinah že ponovno svarili občinstvo in kogar bode še kak »izgubitelj« ustavil, naj gleda, da dobi priliko, ga izročiti orožništvu. Saj je vendar škoda za težko prisluženi denar. — Tukaj ali tam se bode na ta način nedvomno še skušalo slepariti in zaradi tega pozor!

Naš najbližji sosed — mesec.

(Črtica iz zvezdoslovja.)

(Dalje.)

En pogled skozi daljnogled in z lastnimi očmi gledaš na 384.400 km oddaljeni mesec. Kaj opaziva? Pred nama plava v prostoru ogromna krogla, ki ima jako čudno podobo. Površina te krogle je kakor iz sadre, bradavičasta ter luknjičasta, semtertja pa opaziva velike temnikaste lise. Te lise so nama že nekoliko znane; če gledava luno samo s prostim očesom, pa že lahko opaziva lise, ki jih ljudstvo imenuje kovača v luni. Daljnogled pa nam koj pokaže pravo. Te temne lise so, kakor trdijo astronomi, bivša morja, ki so sedaj popolnoma osušena. To so velike prostrane ravnine, in se le semtertja na njih nahaja kako nižje pogorje. Zemljani vidimo ta velika osušena morja s prostim očesom, kakor podobo obraza. Tem lisam, kakor tudi vsem drugim pogorjem so dali astronomi posebna imena. Ako gledamo na luno, se zove lisa, ki predstavlja levo oko kovača: »Vedro morje«, desno: »Morje deževja«, usta pa: »Oblačno morje«. Merijo pa ta morja po več sto kilometrov v premeru in so po večini obdana z visokimi pogorji. Ko bi se naša zemeljska morja posušila, bi imela ravno tako podobo. Ako bi bila v teh morjih na mesecu voda, bi se morala gotovo opaziti z daljnogledi, oziroma bi se morale pokazati večkrat posledice vode, to so **oblaki**. Solnce obseva zemljo in ravno tako tudi luno. Toliko lune, kolikor je je ravno od solnea obsejana, vidimo kot prvi ali zadnji krajec oziroma kot polno luno. Ako bi bila voda v luninih »morjih« in na luni zrak, bi voda izhlapevala in nastajali bi oblaki, ki bi

plavali nad luno ter nam tako onemogeli pogled na površino lune. A to se nikoli ne zgodi! Vselej, če opazujemo luno z daljnogledom, vidimo lunina »morja« in pogorja v največji jasnosti in čistosti. Na luni ni tedaj ne vode, ne zraka. — Razen teh lis oziroma morij opazimo, da je vsa ostala površina mesečeva kot bi bila luknjičasta. Vse polno je večjih in manjših krožkov in bradavic. To so lunina pogorja. Pogorja na luni nimajo take oblike, kakor naša na zemlji, izvzemši le nekatere slučaje; povečini so podobna našim ognjenikom, samo s to razliko, da imajo žrela ognjenikov na naši zemlji le po par kilometrov v premeru, lunini pa, takozvani vulkani, po več sto kilometrov. Pravzaprav so lunina pogorja po večini večje ali mnajše ravnine, obdane v obliki kolobarja okrog in okrog z visokimi in strmimi pogorji. Zato jih tudi astronomi imenujejo: krožna pogorja, krožne ravnine ali kraterje. Posebno z majhnimi krožnimi pogorji ali kraterji je luna kakor posejana, kar ji da tisto čudno podobo v daljnogledu, kako bi bila luknjičasta. Vseh pogorij in kraterjev je na strani, obrnjeni k zemlji, gotovo nad 100.000. A le malo luninih pogorskih oblik je podobnih našim zemeljskim pogorjem in se ta pogorja odlikujejo zlasti po svoji izredni visočini. Posebno krasna pogorja na luni so: Apenini, Alpe in Karpati. Apeninsko pogorje se razteza ob južnozpadnem delu »Deževnega morja«, odlikuje se zlasti po izredno visokih, koničastih in strmih vrhovih. Krasno je opazovati apeninsko pogorje, ko ravno vzhaja solnce na luninem obzorju. Dolge in iglaste sence mečejo vrhovi tega pogorja proti »Vedremu morju«. Sence so temne in ostro obrobene. In čim daljše so sence gor, oziroma čim nižje stoji solnce na luninem obzorju, tem lažje je opazovati z zemlje dotično pogorje na luni, kajti ravno sence nam omogočujejo natančno razlikovanje luninih višin in nižin. Sence so pa na luni najdaljše tam, kjer vidimo, da prehaja svetloba v temo, to je tam, kjer se na prim. ob prvem kraju loči svetloba lune od teme, tedaj na takozvani svetlobni črti. Zategadelj se tudi najbolj natančno vidijo pogorja na luni ob isti črti ali pa nekoliko dni pred in po prvem ali zadnjem kraju. Tudi se podrobnosti najtežje vidijo ob času ščipa, ker tedaj ni na luni sence, ko solnce navpično pripeka na luno. Mimgrede bodi tudi omenjeno, da merijo astronomi s pomočjo teh senc višine gor. Mesečeve gore so v primeri z zemeljskimi jako visoke. Najvišja gora na zemlji Gavrizankar v Aziji meri 8840 metrov, najvišja na mesecu, Curtius, pa 8831 metrov. Pri tem je vpoštevati, da je mesec petdesetkrat manjši od zemlje. Druge visoke gore so še Nestor in Tycho, visoke 6910, oziroma 6140 m; nad sto gor je pa že sedaj znanih, ki merijo vsaka nad 3500 m.

(Dalje prihodnjič.)

LISTEK.

Na pustni večer se je postila.

Spisala Manica Koman.

(Konec.)

Meta se je vsedla z drugimi vred k mizi, a dotaknila se ni niti najmanjše stvarice. Ko so okoli mize sedeči to opazili, so se silno čudili ter jo hiteli popraševati, kaj to pomeni. A Meta je trdovratno molčala. To pa jih je ujezilo. Bili so mnenja, da zopet kako trmo kuha in jeli so se iz nje norčevati.

»Morda je Meta kaj bolna,« pravi oče Kramar ter pomežikuje krog mize sedečim.

»Bolna, če je zbolela zato, ker je jutri že pepelnica, a ona je še vedno devica«, pristavi Lenka in se glasno zakrohoče.

»Jaz pa pravim,« oglasi se mati Kramarica, »da Meta zato ne je, ker misli iti nocoj še na ples. Koliko se bo pa ložje vrtila, ko bo lačna!«

»Pojdite, pojdite,« jel je modrovati hlapec Matevž, ki je dobro poznal Metino možaželjnost, »jo je pa že morda pogledal mimo grede kak tak fant, ki ji je všeč, zdaj pa od veselja ne more jesti«. To pa je bilo Meti preveč. Urno se je vzdignila od mize ter molče pohitela v svojo spalnico, tam se je zakopala takoj v posteljo ter se hudovala sama pri sebi: »Le čakajte, danes se vi iz mene norčujete, a ne bo dolgo, ko se bom jaz iz vas!«

Ubožica je toli trdno verovala besedam prebrisane Kobaleževke, da ji niti na misel ni prišlo, da bi se zamogle njene sladke nade izjaloviti.

Drugo jutro je vstala izredno dobre volje, v svesti si, da je srečno prestala težko poskušnjo. Zajutrek ji je šel posebno v slast, ni čudo, saj že od prejšnjega dne opoldne ni ničesar pokusila.

Potem pa je skozi cel post pazljivo poslušala in gledala, od katere strani pride on, ki jo »reši«.

Nekega večera, ko sta ravno z Lenko živini pokladali, stopi v hlev Piškov Lovro, najbližnji sosed Kramarjev. Lovro je bil kaj vrl fantič, in poleg tega še posestnik male kajžice. Rad je zahajal k Kramarjevim, in marsikako »osoljeno« so skupaj uganili. Nocoj je bil izredno dobre volje. In ker so se Metine misli vrtile vedno le okrog ženina, jela se je že popraševati: »Kaj spaka, ko bi bil ta moj pravi?« Ob tej misli je zatrepetala same radosti.

Ker so se Lovretovi obiski vedno bolj zgoščevali, bila je še bolj trdno prepričana, da si je Lovro izvolil njo za svojo ženko. Plavala je v blaženem veselju. Opazila je sicer, da občuje Lovro z Lenko ravnotako prijazno kakor z njo, če ne še bolj, a to dela gotovo zato, ker ne mara,

da bi se prehitro izvedelo. Zares, tisočkrat se ji je splačalo, ker se je postila. Pač ji bo Lenka nevoščljiva, kadar izve. Presneto ji bo žal, ker se je takrat iz nje norčevala. O srečna Meta!

Bilo je na večer Velikega četrta, ko sta Meta in Lenka po kuhinji pospravljali. Lenka se je parkrat ozrla okrog sebe, in ko se je prepričala, da sta same, je stopila k Meti in ji jela zaupno pripovedovati:

»Meta, od nekdanj sva bile prijateljice, ter se mnogo med seboj pomenile. Tudi danes ti nekaj povem, kar še nikomur nisem. Saj vedno itak ne bom mogla skrivati. Veš, ljuba Meta, omožila se bom! Pa zares, brez šale. Predsinočnjim me je vprašal Piškotov Lovro, če bi mu hotela gospodiniti. No, on je pameten fant in — Dalje ni mogla, kajti pri teh besedah se je Meti obraz strahovito grozno spačil, zatem je zatulila kakor obstreljena zver, zavzdignila roko in prisolila — sam bog si ga vedi iz kakega vzroka — Lenki tako kľofuto, da se je revica kar opotekla proti ognjišču. Preden pa se je prestrašena Lenka opomogla in prišla zopet do sape, je že skočila Meta v temno noč ter bežala kakor besna furija naravnost proti Kobaleževi bajti. Nič hudega sluteča starka je ravno kuhala večerjo, ko je pridivila Meta v vežo, se zakadila vanjo ter jo podrla v hipu na tla.

»Ti copernica stara, lažnjiva, goljufiva, sedaj ti pokažem, kaj se pravi mene slepariti, da sem se postila, da sem stradala pri polnih skledah, a zastonj. Čakaj! — Valjala se je po ubogi starici, lasala in davila jo, in brez dvoma bi jo bila zadavila v svoji besnosti, da ni starki zadnji hip padla srečna misel v glavo.

»Turin« je zaklicala na vse grlo. Na ta klic pa je bliskovo skočil iz čumnate njen stari zvesti pes in se zakadil v Meto, pretrgal ji krilo ter zasadil svoje ostre zobe globoko v njeno nogo. To ji je takoj ohladilo razburkano kri. Na mah je smuknila iz veže. Starka pa, ki se je medtem že pobrala, je brž zaloputnila vrata ter jih zaklenila. Toda Meta še ni mirovala. Jela je tolči po oknu in vpila:

»Goljufica, sleparka, ubijem te, gotovo te ubijem!«

Starka, zavedajoča se, da je na varnem, ji je začela odgovarjati skozi okno:

»Tožila te bom, tožila, da veš, se boš že učila, kaj se to pravi mene pobijati. Kaj sem ti pa še ukradla?«

»Ha, ha,« se je rogala Meta vsa penasta, »kajne, polena so bila pa dobra!«

»Od polen pa le kar tiho bodi! Kradla si jih ti. Sicer so bila pa gospodarjeva, ne tvoja!«

Šele sedaj je opazila Meta mnogo radovednežev tam pod bližnjo jablano, ki so, slišavši krik, prihiteli skupaj in se ji sladko smejali. Urno je zbežala domov. Lenka je v tem že zopet prišla sama k sebi. Ni si sicer vedela raztolmačiti Metinega počet-

ja, a bila si je v svesti, da tako hude birme od njene neblagoslovljene roke nikakor ni zaslužila. Sklenila je, da ji vse z obrestmi vrne. In res, komaj je Meta vsa razdrapano stopila v kuhinjo, je skočila proti njej ter ji priložila od vsake strani prav krepko zaušnico. To pa je na Meto ravno tako vplivalo, kakor če polivaš ogenj s petrolejem. Zapršila se je s tako močjo v Lenko, da se je ta takoj ustrašila ter zaklicala na pomoč. Na njen krik je stopil iz sobe gospodar, ki ni vedel — ugledaje ta prizor — bi se li jezil ali smejal. Ko je opazil Metine divje oči, jo je zgrabil ter jo s svojimi krepkimi rokami porinil in zaklenil v klet, kjer je morala ostati do jutra.

»I Lenka, povej mi vendar,« dejala je potem, ko je Meto na varno spravil, »kaj sta pa imele?«

»Oh, oče, jaz še sama ne vem. Mislim pa, da je Meta zblaznela. Drugače ne more biti. Malo prej sva tu-le po kuhinji pospravljale ter se mirno razgovarjale. Pa kakor bi trenil, me je s svojo medvedjo roko tako za uho počila, da sem videla devet solne.

V tem, ko je Lenka to gospodarju pripovedovala, prihitelo je v vežo več onih radovednežev, ki so prejšnji prizor pri Kobaležu gledali. In ti so vse povedali, kako sta se borile in zmerjale. Sedaj je bilo jasno vsem. Razume se, da ni bilo smeha ne koneca ne kraja.

Kmalu je Kramar vedel tudi to, da je Kobaleževka grela svoje stare kosti s poleni, ki so došla iz njegove drvarnice. Ker je imel že od nekdanj neko mržnjo do Kobaleževke, je naznanil vso stvar sodišču.

Sodišče pa je obsodilo obe, Kobaleževko in Meto radi nepoštenja na 24 ur zapora.

Po prestani kazni je Kobaleževka zopet samevala v svoji podrti bajti. A ne tako Meta. Vedela je, da bi pred porednimi ljudmi ne imela več miru. Pobrala je vse svoje stvari ter šla služiti v dve uri oddaljeno vas.

Precej let je že poteklo po teh dogodkih, a vendar živi v naši vasi še vedno spomin na ono, ki se je postila na pustni večer.

Izdajatelj in urednik Rasto Pustoslemšek.

Kuharsko knjigo zastonj

dobi vsakdo po pošti pri Prvi
kranjski tovarni testenin v Il.

Bistrica. 1 18 1

100.000 požlahtnjenih trt

najboljših vrst, kakor silvanec, laški rizling, beli burgundec, beli španjol itd. Cena 100 trt prve vrste 16 K, druge pa 12 K. Postrže tudi z dobrimi vipavskimi vini hl po 26 K in višje. — Vse blago se postavi franco na železniško postajo Ajdovščina. — **Geniki se razpošiljajo brez plačno!** 15 5-1

Za obilna naročila se priporoča

Josip Cotič

posestnik vinogradov na Vrhpolju p. Vipava.

Na prodaj je

v Belokrajini, kjer se bo sedaj gradila železnica. Poleg so njive, travniki, lepe hrastove loze in velika gospodarska poslopja. Cena primerna, plačilni pogoji ugodni. Več pove Anton Trček posestnik, Metlika. 17 3-1

Pripravno posestvo

s hišo in gospodarskim poslopjem, ki je v dobrem stanu, se vsled družinskih razmer **ugodno proda**. Nahaja se v bližini železnice na Notranjskem. V vasi je mlekarna. Cena približno 20.000 kron. — 9 oralov zemljišča; pravica do skupnega pašnika, ki bo v naj krajšem času razdeljen, vreden 2000 K. Nadalje 4 dele listnatega gozda.

Pojasnila pri **K. Kanalcu na Prestranku.** 16 2-1

Posojilnica v Črnomlju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

daje posojila po 5% in 5½,

na osebni kredit tudi po 5½%

in jih izvršuje kar najhitreje in najceneje.

Hranilnim vlogam daje 4½% obresti,

ki se pripisujejo s 1. januarjem h glavnici ne da bi stranka morala knjižico predložiti; tudi rentni davek plačuje posojilnica sama.

Posojilnica ima 1502 zadržnika, svoj lastni dom in preko 1.600.000 K hranilnih vlog.

Rezervni zaklad znaša 42.000 K.

Denar se lahko tudi po pošti pošilja in vzdiguje.

Naslov: „Posojilnica v Črnomlju“.

5 12 - 3 Načelstvo.

Globoko užalosteni naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naš preljubljeni sin, oz. brat in svaka gospod

Ivan Končina

danes ob polu 6. uri zjutraj, po daljši bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajoče, v 16. letu svoje dobe mirno v Gospodu zaspal.

Truplo dragega rajnika se boče dne 1. marca t. l. slovesno blagoslovilo v Št. Vidu ter potem prepeljalo v Zatičino, kjer se boče ob 7/4 10. dopoldne položilo na farnem pokopališču k večnemu počitku.

Rajnika priporočam v blag spo min in molitev.

V Gorenji vasi, 27. svečana 1910.

Ivan, Končina, veleposestnik in veletržec, oče. — Milan Končina, brat. — Tina Groschel roj. Končina, Ela in Albina, sestre. — Andrej Groschel, inženir kemije, svak.

Zahvala.

Za vse obilne dokaze srčnega sočutja povodom bolezni in smrti našega preljubega sina, brata in svaka gosp.

Ivana Končina

kakor tud. za izkazano čast pri pogrebu, izrekamo tem potom vsem sorodnikom, prijateljem in znancem našo iskreno, presrčno zahvalo.

Gorenja vas pri Zatičini, dne 2. marca 1910.

Žalujoči rodbini

14 1—1

Končina in Groschel.

Zrčne cene v Ljubljani

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	14	1	40
1 " " " II. " . . .	1	—	1	20
1 " " " III. " . . .	—	90	1	12
1 " telečjega mesa . . .	1	40	1	68
1 " prašičjega mesa (svežega) . . .	1	72	2	—
1 " " (prekajenega) . . .	1	80	2	—
1 " koštrunovega mesa . . .	1	08	1	12
1 " jagnjetovega mesa . . .	1	20	1	40
1 " kozličevega mesa . . .	1	60	1	70
Prašiči na klavnici . . .	1	20	1	44
1 kg masla . . .	2	50	2	80
1 " masla surovega . . .	2	50	2	60
1 " masti prašičje . . .	2	10	2	20
1 " slanine (špeha) sveže . . .	1	76	2	—
1 " slanine prekajene . . .	1	90	2	—
1 " sala . . .	1	90	1	96
1 " surov. margarinkega masla . . .	2	10	2	20
1 " kuhan. margarinkega masla . . .	2	20	2	40
1 jajce . . .	—	7	—	8
1 l mleka . . .	—	20	—	—
1 " " posnetega . . .	—	08	—	10
1 " smetane sladke . . .	—	—	—	—
1 " " kisle . . .	—	80	—	90
1 kg medu . . .	1	20	1	40
1 " čajnega surovega masla . . .	3	60	3	70
1 piščanec . . .	1	80	1	90
1 golob . . .	—	45	—	55
1 raca . . .	2	30	2	50
1 gos . . .	—	—	—	—
1 kapun . . .	—	—	—	—
1 puran . . .	7	—	8	50
100 kg pšenične moke št 0 . . .	46	—	—	—
100 " " " " 1 . . .	46	—	—	—
100 " " " " 2 . . .	45	50	—	—
100 " " " " 3 . . .	45	—	—	—
100 " " " " 4 . . .	43	—	—	—
100 " " " " 5 . . .	41	—	—	—
100 " " " " 6 . . .	39	—	—	—
100 " " " " 7 . . .	33	—	—	—
100 " " " " 8 . . .	16	—	—	—
100 " koruzne moke . . .	21	—	—	—
100 " ajdove moke . . . I. . . .	37	—	—	—
100 " ajdove moke . . . II. . . .	33	—	—	—
100 " ržene moke . . .	32	—	—	—
1 l fižola . . .	—	20	—	30
1 " graha . . .	—	—	—	—
1 " leče . . .	—	30	—	44
1 " kaše . . .	—	22	—	24
1 " ričeta . . .	—	20	—	—
100 kg pšenice . . .	29	—	—	—
100 " rži . . .	20	—	—	—
100 " ječmena . . .	17	50	18	—
100 " ovsa . . .	17	50	18	—
100 " ajde . . .	17	—	17	20
100 " prosa belega . . .	17	50	18	—
100 " " navadnega . . .	—	—	—	—
100 " koruze . . .	17	50	—	—
100 " krompirja . . .	6	—	—	—

Lesni trg.
Cena trdemu lesu K 10—11.50
Cena mehkeemu lesu 9 K.
Trg za seno, slamo in steljo.
Na trgu je bilo
— voz sena 9 — 10 70
— " slame 8 — 10 40
— " stelje — — —

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 26. februarja 1910

Trst: 44, 90, 88, 48, 13.
Linc: 35, 4, 78, 66, 73.

Dvignjene v sredo, dne 2. marca 1910.

Praga: 17, 15, 84, 39, 6.

Čitatelje in naročnike našega lista prosimo, da se v vseh zadevah, kjer žele nasvetov in poduka, obračajo na uredništvo »Slovenskega Doma«, ki odpre poseben predal za vprašanja in odgovore.

Eng. Franchetti

v Ljubljani, Sodnijska ulica 2, nasproti kavarne „Evropa“
priporoča svojo elegantno in higijenično urejeno

brivnico

in prodajo raznih dišav in kozmetističnih predmetov.

Svoji k svojim! 20 52—34

Kri! dosežejo odrasli in otroci, bolni in zdravi. — Polovico stroškov prihranite v
Moč! gospodinjstvu na kavi, sladkorju in mleku, ako pijete **SLADIN**,
Zdravje! to je dr. pl. Trnkóczyja sladni čaj.

En zavoj velja 50 vin. Dobiva se povsod. Po pošti se naroča najmanj pet zavojev po povzetju pod naslovom v glavni zalogi. . .

Lekarna pl. Trnkóczy

. . . v Ljubljani zraven rotovža. . .

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Del. glavnica K 3,000.000.

Stritarjeve ulice števil. 2.

Rezervni fond K 300.000.

Podružnica v Spljetu.

Podružnica v Celovcu.

Podružnica v Trstu.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

Kupuje in prodaja srečke in vrednostne papirje vseh vrst po dnevem kurzu.

Vinske sode

nove iz klane in žagane domače in slavonske hrastovine izparjene in ovinjene, porabne takoj za vsako vino prodaja zadruga

Agro-Merkur,
Ljubljana.

Kupujte pri narodni tvrdki domači izdelek.

Umetna gnojila

kakor žlindro, kalijevo sol, kajnit, rudninski superfosfat naročite za pomladansko gnojenje **takoj** pri zadrugi

Agro-Merkur,
Ljubljana.

Moko

otrobe in druge mlinske izdelke izvrstne kakovosti dobavlja zadruga

Agro-Merkur
v Ljubljani.

Vino

kakor ljutomersko, haloško, bizeljsko, dolensko, metliško, vipavsko, goriško, istrijsko, zanesljivo pristno, izborno kapljico dobavlja od 56 l naprej zadruga

Agro-Merkur
v Ljubljani.

10 48-5

Ustanovljena 1882.

Pošt. hranilni račun št. 828.406.

Telefon števil. 185.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, na Dunajski cesti števil. 18, v Ljubljani

v lastnem združnem domu.

je imela koncem leta 1908 denarnega prometa

K 71,417.344-75

upravnega premoženja

K 17,519.983-93.

Obrestuje hranilne vloge

po $4\frac{1}{2}\%$

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Uradne ure vsak dan
od 8.—12. in od 3.—4.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog dne
31. decembra 1908

kron 17,102.911-27.

Posojuje na zemljišča po $5\frac{1}{4}\%$ z $\frac{1}{2}\%$ na amortizacijo ali pa po $5\frac{1}{4}\%$ brez amortizacije. Na menice pa po 6% . Posojilnica sprejema tudi vsak drug načrt glede amortizacije dolga

Uradne ure vsak dan
od 8.—12. in od 3.—4.

2 52-10